

Notat

MILJØSTYRELSEN
Kemikalier
J.nr. 7011/17-0040
Ref. fje/asc

BIDRAG TIL SAMLENOTAT

**Kommissionens forslag til Europaparlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 76/769/EØF for så vidt angår restriktioner for markedsføringen af visse måleinstrumenter med indhold af kviksølv.
COM (2006) 69 final**

Resumé

Kommissionen har den 24. februar 2006 sendt forslag om ændring af Rådets direktiv 76/769/EØF til Rådet. Forslaget er en opfølgning på Kommissionens meddelelse om en fællesskabsstrategi for kviksølv. En af foranstaltningerne i strategien er en begrænsning af markedsføringen af kviksølvholdige måleinstrumenter, der ikke er elektriske eller elektroniske.

Forslaget vil kunne gennemføres med hjemmel i kemikalieloven ved ændring af en bekendtgørelse. Beskyttelsesniveauet i EU vil forbedres, men beskyttelsesniveauet i Danmark vil forringes i mindre grad, hvis forslaget vedtages i sin nuværende form, da de danske regler for måle- og kontroludstyr på visse punkter er mere restriktive end Kommissionens forslag.

Kommissionens forslag vil ikke medføre væsentlige økonomiske eller administrative konsekvenser for Danmark.

Europa-Parlamentets miljøudvalg stemte om forslaget den 14. september og vedtog 8 ændringsforslag.

1. Status

Kommissionen sendte den 24. februar 2006 ovennævnte forslag til Rådet.

Forslaget har hjemmel i TEF artikel 95 og skal derfor vedtages af Rådet med kvalificeret flertal efter proceduren om fælles beslutningstagen i TEF artikel 251.

Parlamentets miljøkomité er kommet med en udtalelse den 14.09.06

Det finske formandskab har tilkendegivet at man søger enighed med Europa-Parlamentet i første læsning.

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

Grundnotat er oversendt til Folketinget den 30. marts 2006. Revideret grundnotat er oversendt til Folketinget den 5. maj 2006.

2. Formål og indhold

Formålet med ændringen af direktivet er at begrænse markedsføringen af kviksølvholdige måleinstrumenter, og herved skabe et højt beskyttelsesniveau af miljø og menneskers sundhed.

Forslaget forbyder anvendelse af kviksølv i alle lægetermometre samt andre måleinstrumenter, der er beregnet til at blive solgt til den brede offentlighed. Disse andre måleinstrumenter er fx manometre, barometre, blodtryksmålere og rumtermometre. Måle- og kontrolapparatur til videnskabelige og industrielle anvendelser, herunder i sundhedssektoren, er ikke omfattet af forbudet.

Kommissionen har anført, at fordelene ved forslaget vil være en reduktion af kviksølv i den kommunale affaldsstrøm og en reduktion af emissioner fra deponering og forbrændingsanlæg. Det skønnes, at der i EU årligt anvendes 33 tons kviksølv til produktion af måle- og kontrolinstrumenter, og at anvendelsen til termometre i EU udgør 25-30 tons alene.

3. Nærhedsprincippet

Kommissionen anfører, at eneste mulighed for at opnå de angivne formål er at fremsætte et forslag om ændring af direktiv 76/769/EØF.

Kommissionen anfører, at det vil være langt mere effektivt at fastsætte restriktioner på fællesskabsniveau end at overlade det til medlemsstaterne alene, idet en sådan fremgangsmåde vil medføre forskellige foranstaltninger på medlemsstatsplan med forvriddinger af det indre marked og mindre effektiv sundheds- og miljøbeskyttelse til følge. Regeringen er enig heri.

4. Konsekvenser for Danmark

- Gældende dansk ret og forslagets lovgivningsmæssige konsekvenser:

Forslaget vil kunne gennemføres i Danmark ved ændring af den danske bekendtgørelse nr. 627 af 1. juli 2003 om forbud mod import, salg og eksport af kviksølv og kviksølvholdige produkter, med hjemmel i lov om kemiske stoffer og produkter, jf. lovbekg. nr. 21 af 16. januar 1996 med senere ændringer.

Forslaget vil regulere anvendelsen af de nævnte produktgrupper (lægetermometre, manometre, barometre, blodtryksmålere, andre termometre end lægetermometre) i Danmark således:

Lægetermometre med kviksølv er i dag ikke forbudt i Danmark, men vil blive forbudt med forslaget fra Kommissionen. Apoteker i Danmark sælger ikke denne produktgruppe til private. Anvendelsen til dette formål udgjorde derfor i 2001 ca. 4500 stk., primært til hospitalssektoren, svarende til forbrug på 1 kg kviksølv. Kommissionens forslag vil derfor betyde en reduktion på 1 kg kviksølv/år i lægetermometre i Danmark. Andre termometre, som fx rumtermometre, der anvendes af private og professionelle, er omfattet af forbudet i den danske bekendtgørelse.

Blodtryksmålere

Blodtryksmålere er ikke omfattet af forbudet i den danske kviksølvbekendtgørelse, men udgør den største anvendelse indenfor "andet måle- og kontroludstyr". I 2001 blev der solgt 170-400 kviksølvholdige blodtryksmålere til professionelle i Danmark, svarende til et forbrug på 12-28 kg kviksølv. Det vurderes, at langt den største andel sælges til privatpraktiserende læger, mens hospitalssektoren i højere grad har substitueret kviksølvholdige blodtryksmålere med nyere modeller uden kviksølv.

Kommissionens forslag vil forbyde markedsføring af kviksølvholdige blodtryksmålere til private, men det skønnes, at salget til private i Danmark allerede i dag udelukkende er blodtryksmålere uden kviksølv, og forslaget vurderes derfor ikke at have en betydelig effekt..

Manometre til privat og professionelt brug er forbudt i Danmark, Forslaget omfatter kun forbud mod markedsføring til private.

Barometre til privat og professionelt brug er forbudt i Danmark Forslaget omfatter kun forbud mod markedsføring til private.

Måleudstyr i form af manometre og barometre til kalibrering af andre trykmålere og barometre er ikke omfattet af anvendelsesforbudet i de danske regler. Mængden af kviksølv til dette formål vurderes at være under 20 kg kviksølv/år.

Kommissionens forslag vil tillade kviksølv i manometre og barometre til professionelt brug til andet end kalibrering. Da en sådan anvendelse er forbudt i Danmark er det i dag ikke muligt at vurdere, hvor stor en mængde af kviksølv der i fremtiden vil blive anvendt i Danmark til dette formål, hvis forslaget vedtages uændret

Det er ikke muligt at opretholde de danske særregler for de produktgrupper, som forslaget vedrører, hvis direktivændringsforslaget vedtages uændret.

- Beskyttelsesniveau:

Kommissionen mener, at beskyttelsesniveauet for forbrugerne øges, hvis forslaget gennemføres i sin nuværende ordlyd.

Danmark mener, at beskyttelsesniveauet i EU forbedres. Visse elementer i forslaget vil indebære en skærpelse af reglerne i forhold til gældende dansk regulering. Andre elementer vil indebære en lempelse i forhold til danske regler. Samlet vurderes forslaget at indebære en mindre forringelse af beskyttelsesniveauet i Danmark, hvis det vedtages i sin nuværende ordlyd.

- Forslagets økonomiske konsekvenser:

Forslaget vurderes ikke at have større økonomiske eller administrative konsekvenser for forbrugere, erhvervslivet eller offentlige myndigheder, da de danske regler for måle- og kontroludstyr i dag er mere restriktive end Kommissionens forslag, og salg af lægetermometre er minimalt.

5. Høring

Der er indkommet 6 høringssvar. Følgende 3 høringssvar: Dansk Industri (DI) og Procesindustrien i DI (samlet svar), de Danske Bilimportører og KI anførte, at de ingen bemærkninger havde til Kommissionens forslag. Forbrugerrådet anførte, at de af ressourcemæssige ikke havde mulighed til at forholde sig til Kommissionens forslag og derfor ikke kunne tages til indtægt for hverken at støtte eller være imod forslaget. Danmarks Naturfredningsforening mener, at de eksisterende danske regler på området som minimum også bør være gældende EU-regler, og at kviksølv bør udfases alle steder, hvor alternativer er udviklet. Greenpeace mener, at Kommissionens forbud skal være et generelt forbud for alle anvendelser. I tilfælde, hvor der endnu ikke findes tilfredsstillende alternativer bør eventuelle undtagelser fra forbudet ledsages af en tidsbegrænsning, der fremmer udviklingen af alternativer.

Sagen har været forelagt for miljøspecialudvalget, hvor der ikke har været bemærkninger.

6. Europa-parlamentets udtalelser

Parlamentets miljøkomité har den 14.09.06 stemt om Kommissionens forslag. En enig komité foreslår, at forbudet udvides til at omfatte alt kviksølvholdigt måleudstyr til både den brede offentlighed og til professionelt brug med tidsbegrænsede undtagelser fra anvendelser, hvortil der ikke eksisterer alternativer (uden at disse dog er specificeret yderligere). Desuden foreslås det, at blodtryksmålere med undtagelse af kviksølvholdige strækfølere forbydes til private med også i sundhedssektoren.

Komitéen foreslår ligeledes, at antikke barometre og videnskabelige instrumenter undtages fra forbud, ligesom det foreslås, at produktion af traditionelle barometre undtages.

7. Forhandlingssituationen

Det forventes, at alle medlemsstater kan gå ind for forslaget, idet der dog har været fremsat ønsker om udvidelse af forbudet til i det mindste også at omfatte blodtryksinstrumenter, der anvendes i sundhedssektoren. Danmark har ligeledes fremsat ønske om udvidelse af forbudet til også at gælde al professionelt kviksølvholdigt udstyr. Danmark har i den forbindelse fremsendt en rapport, der klart

dokumenterer, at der findes fuldgode alternativer til disse anvendelser. Der har dog kun været meget begrænset tilslutning til de danske synspunkter, ligesom det har været tilfældet for forslaget om udvidelse af forbudet til også at gælde kviksølvholdige blodtryksinstrumenter.

8. Foreløbig dansk holdning

Danmark er generelt positiv overfor at begrænse den samlede anvendelse af kviksølv i EU. Forslaget vil dog have en meget begrænset effekt i Danmark, da anvendelsen af kviksølv til måle- og kontroludstyr allerede er reguleret, og anvendelsen til lægetermometre er yderst begrænset.

Anvendelsen af kviksølv i hele produktgruppen vurderes at være faldende, da der de sidste årtier har været en stærk tendens mod substitution med kviksølvfrie teknologier. Danmark er derfor ikke enig i Kommissionens vurdering af, at der enten ikke eksisterer alternativer eller at disse er for dyre.

Termometre

Danmark kan støtte Kommissionens forslag om forbud mod anvendelse af kviksølv i termometre til privat brug såvel som til professionelt brug. Dog vurderer Danmark ikke at der er tilfredsstillende alternativer til anvendelse af kviksølv til kalibrering af analyseudstyr.

Blodtryksmålere

Danmarks holdning er, at kviksølvholdige blodtryksmålere kun bør tillades på hospitaler til specifikke anvendelser og kun indtil der er udviklet fuldgode alternativer.

Den i sommeren 2006 udarbejdede danske rapport viser, at kviksølvholdige blodtryksmålere stadig efterspørges af nogle praktiserende læger og i en meget lille grad af visse hospitalsafdelinger. På hospitalerne er de kviksølvholdige blodtryksmålere næsten 100 % erstattet af elektronisk udstyr eller aneroide (dvs. mekaniske væskefrie) manuelle blodtryksmålere. Årsagen til de forskellige brugsmønstre hos hospitaler og de praktiserende læger er dels at der på hospitalerne anvendes mere avanceret og dyrere elektronisk udstyr, dels at hospitalerne har tekniske afdelinger, som varetager vedligeholdelsen af udstyret.

Dansk Hypertensionsselskab angiver i deres seneste anbefaling, at moderne aneroidmanometre er helt på højde med kviksølvmanometre, hvis de vedligeholdes regelmæssigt.

Til blodtryksmåling i hjemmet har automatiske elektroniske blodtryksmålere helt erstattet kviksølvmanometre.

Brugen af kviksølvholdige strækfølere (strain gauges), og alternativer til dette udstyr, er ikke blevet undersøgt.

Manometre og barometre

Kviksølvholdige trykmålere giver den mest præcise måling, hvilket er begrundelsen for undtagelsen fra reglerne i kviksølvbekendtgørelsen. Der er ikke givet dispensationer fra kviksølvbekendtgørelsen til de andre manometre og barometre, og det må derfor antages, at der eksisterer substitutionsmuligheder for de anvendelser der ikke er undtaget for forbudet, og at den almindelige anvendelse af de kviksølvfrie alternativer fungerer tilfredsstillende.

På ovennævnte baggrund er den danske holdning, at Kommissionens forslag bør udvides til et generelt forbud for alle sektorer mod anvendelsen af lægetermometre og andet måle- og kontroludstyr, med de få undtagelser, der i dag er gældende i den danske bekendtgørelse for området.

Herudover er der dansk tilslutning til at forbudet skal omfatte alle kviksølvholdige lægetermometre.

På denne måde sikres det, at kviksølvholdige produkter ikke anvendes på eksempelvis skoler, blandt håndværkere og hos praktiserende læger, hvor der er en risiko for, at der ikke eksisterer en indsamlingsordning for denne type af produkter.

Danmark kan dermed også tilslutte sig de af Parlamentets forslag som udvider forbudet mod kviksølvholdige måleinstrumenter.